

Altın Köle • İsmet Bertan

Anadolu'da Bir Zamanlar Dizisi • Genç Kitaplar • Roman • 276 sayfa • Önerilen sınıflar: 6, 7, 8, Lise
MİLLİ KÜLTÜRÜMÜZ • ZAMAN ve MEKÂN • HAK ve ÖZGÜRLÜKLER
Urartular • kölelik • özgürlük • mitoloji • deprem • savaş • efsaneler • hikâye anlatıcısı •
Van • Anadolu uygarlıkları

İsmet Bertan, eski Anadolu uygarlıklarını kucaklayan benzersiz "Anadolu'da Bir Zamanlar" koleksiyonunun 7. kitabında, okurlarını bu kez MÖ 8. yüzyıla götürüyor. Anadolu kültür tarihine büyük zenginlik katan Urartu uygarlığının sert coğrafyasında geçen roman, insanın özlem, hırs gibi zamandan ve mekândan bağımsız duygularına tanıklığın yanı sıra, asırlar öncesine ait yaşam alışkanlıklarını da canlandırıyor. Yaşama tutkusunun, efsanelerin ve savaşların iç içe girdiği bu tarihsel roman, güncel temalarıyla her yaşta okurun ilgisini çekecek.

Altın saçlı genç Orion, elinde liri, dilinde efsaneleriyle şehir şehir dolaşıp ünlü bir gezgin öykücü olma yolundadır. Ancak bir gün, babasıyla çıktığı deniz yolculuğunda karşılaştığı korsanlar Orion'un yaşamını altüst eder. O artık bir köledir. Akdeniz'in en korkunç köle pazarlarından birinde Urartu ülkesine satılan Orion'un tükenmeyen hayat tutkusu onu ayakta tutar. Taş ocaklarından arenalara uzanan bu serüvende mimarları, güçlü prensleri ve prensesleri, kişiliği ve yetenekleriyle adeta büyüleyen Orion'un geleceği, uçurumlar ülkesi Urartu'nunkine mi bağlıdır?..

TARTIŞMA KONULARI...

- 1- Roman başlarken Orion ve Kronos'un kişilikleri, eğilimleri ve ailelerine ilişkin neler anlatılıyor? Annelerini nasıl kaybetmişler? Orion'un babasının mesleği olan hikâye anlatıcılığının bugünkü karşılığı nedir?
- 2- Her yerin korsanlar, çetelerle dolu olduğu o yıllarda insanların gezmek ya da ticaret yapmak için uzun seferlere çıkmasının nedeni kadercilik mi, cesaret mi, para hırsı mı; sizce nedir? Bugün ucunda ölümün de olduğu benzer işler hangileri; neden yapıyor?
- 3- Köle pazarına çıkarılan köleler neden satılmayı tercih ediyor? Sizce o dönemde kölelerin ortalama yaşam süresi tahmini ne kadardı? Kölelik sistemi hangi ihtiyaç ya da eğilimlerden doğmuş?
- 4- Orion'un denizdeki ve karadaki yolculuklarını göz önüne aldığınızda, o dönemde insanların ölüm algısı için neler söylenebilir?
- 5- Orion'un görmekten mutlu olduğu Yukarı Nairi Denizi'nin günümüzdeki karşılığı nedir? Balıkçıları suya döken Gurgum, 1880'lerden beri gölün efsanelerinde yer alan canavar olabilir mi? İnsanlar neden bir gölde canavar yaşadığını hayal eder?
- 6- Orion'a göre, Urartu uygarlığı diğerlerinden hangi nitelikleriyle farklı? Mimar Unina, neye dayanarak Orion'un diğer kölelerden farklı olduğunu düşünüyor; Orion'un yeteneklerinden nasıl yararlanıyor?
- 7- Orion ve Braga'nın özgürlüklerine kavuşabilmelerinin yolu ne? Orion'un Tuşpa'ya gitme şansını bileğinin hakkıyla kazandığı söylenebilir mi? Nasıl oluyor da Orion, kendi kazanımını riske atarak, Braga'nın da gelmesini rica ediyor; ölüm-kalım koşullarında bu istek aptallık değil mi?
- 8- Orion neden silahtar olmak üzere seçiliyor? Silahtarlık eğitimi babasının hangi öğütleriyle çelişiyor? Harini ve Zerdeka'nın eğitim taktikleri hakkındaki görüşünüz ne?
- 9- Orion'un Hariri ve Zerdeka'ya aktardığı hayat felsefesi ne? "Ben hayatla her koşulda başa çıkarım," sözü ne anlama geliyor?
- 10- Kral Rusa ve Prens Argisti'nin huzurunda gerçekleştirilen Fedailer Günü gösterisinde, Orion'un Karakulları yaralaması, öldürmesi hatta kendisinin de yaralanmasına bakıldığında dönemin yaşam-savaş-ölüm gerçekleri için neler söylenebilir?

- 11- Cesur bir kahraman rolü oynamak Orion'a nelere mal oluyor? Yaşam sevdalısı Orion için öldürmek çelişkili bir davranış değil mi?
- 12- Orion neden çığlık atmayı alışkanlık edinmiş Prenses Nihari'nin kaledeki en akli başında kişi olduğunu düşünüyor? Prenses Nihari'nin fevriliğinin altında yatan ne?
- 13- Orion, Prens Argisti'nin ordusuna koyunlarla kurulan tuzağı nasıl anlıyor? Mitolojide Odysseus'un hikâyesi nedir? Homeros, Troia kentini içerden fetheden tahta atla ilgili neler anlatır? Bu mitolojik hikâye nerede geçer?
- 14- Asur yenilgisi üzerine canına kıyması, Kral Rusa'nın kişiliğine ilişkin hangi ipuçlarını veriyor? Yerine geçen oğlu yönetim stratejisini hangi kavramla açıklıyor? Sizce o dönemde bu strateji sürdürülebilir mi? Kral Argisti'nin yeni stratejisi Orion'u nasıl etkiliyor?
- 15- Bütün kanlı savaş sahnelerine, kurban törenlerine, kölelere eziyete rağmen romanın iç karartıcı değil, tersine umutlu ve ışıklı sürmesini neye bağlamalı?

YARATICI ETKİNLİKLER...

Çalışmaların çoğu online / çevrimiçi ortamda, ekran başında da gerçekleştirilebilir.

- **Proje:** Öğrenciler 4 gruba ayrılınsın ve önce her grup kendi içinde çalışsın. 2 grup, eski dönemlerdeki kölelik sistemini ve uygarlıklara etkilerini; diğer 2 grup, köleliğin bugünkü varlığını, ekonomik ve toplumsal yerini araştırsın. Gruplar vardıkları sonuçları sırayla aktarsın. Köleliğin geçmişi ve bugünü karşılaştırılsın. Bu sistemin tümünden ortadan kaldırılması için yapılması gerekenler sınıfça irdelensin. Projenin sonunda tüm bilgi, görüş ve öneriler ortak bildiri halinde yazılsın.
- **Yazma:** Herkes, Urartularla ilgili araştırma yapsın. Hem bu romandan hem de derledikleri yeni bilgilerden yola çıkarak günümüzden 2700 yıl önceleri Doğu Anadolu'daki yaşamı hayal ederek bir öykü yazmayı denesinler. Öyküler 3 öğrenciden oluşan jüri tarafından değerlendirilsin ve en ilginç 3 öykü okul genelinde paylaşılsın.
- **Araştırma:** Bütün yolculukların atla ya da yaya yapıldığı eski dönemlerde, Orion ve köleler de Akdeniz kıyısından Van Gölü'ne ve ötesine kadar yürüyor. Günümüzde bu uzun yürüyüşü spor olarak yapanlar var mı? Bu alandaki yerli ve yabancı sporcuları, yürüyüş parkurlarını ve sürelerini araştırın. Bu değişik sporla ilgili bilinç düzeyinizi yükseltin.
- **Sunum:** Orion gibi gezgin hikâye anlatıcılığının ve gezgin müzisyenlerin geçmişi araştırsın. Bu sanatın geçmişte ve günümüzde karşılığı nedir? Değişik dönem ve yerlerde hangi isimleri almışlar? Hangi konularda hikâyeler anlatıp şarkılar söylemişler? Ne tür çalgılar kullanmışlar? Halk arasında nasıl karşılık bulmuşlar? Kültür tarihinin bu renkli figürleri hakkında derlenen bilgileri görsellerle birlikte sunum haline getirin.
- **Canlandırma:** 125-129 arası sayfalarda, Orion'un diğer kölelerin yardımıyla Prens Argisti şerefine sahnelediği parodiyi ve anlattığı hikâyeyi, gönüllü öğrencilerle sembolik aksesuarlar kullanarak canlandırın. Canlandırmalarda doğaçlamalar yapılabilir.
- **Sergi:** Öğrenciler 3 gruba ayrılınsın. Her grup birini ele almak üzere, edebiyat, sinema ve resim sanatlarında köleliği işleyen eserleri araştırsın. Hangi sanatçılar hangi yapıtlarında bu konuyu işlemiş, nasıl yorumlamış, nasıl bir etki yaratmışlar? Ulaşılan bilgiler ve görsel örnekler (video, fotoğraf, resim vb.) dijital bir sergi halinde düzenlensin ve okul genelinde de paylaşılsın.
- **Oyun:** Romanı bölümlere ayırarak bilinmeyen sözcükleri tarayın. Borda, serdümen, pruva, miço, mizana, pupa, başkasara, kavas, tecimevi, satrap, zımamdar, işyar, harim... benzeri bulduğunuz sözcüklerin anlamını öğrenin ve sözcükleri kâğıtlara yazın. Gönüllü öğrencilerden ikili gruplar oluşturun. İkililer bu kâğıtları kullanarak, sessiz film tekniğiyle sözcükleri bulmaya çalışsın. 3 tahmin hakkını kullandığı halde sözcüğü bulamayan grup oyun dışı kalsın. Sona kalan gruplara sembolik ödüller verilsin.

- **Film:** Urartu'ların da içinde bulunduğu Anadolu uygarlıklarını anlatan, "Anadolu Medeniyetleri" ve "Çağlar Boyunca Anadolu Uygarlıkları" belgesellerini izleyerek yazarın betimlediği toprakların geçmişini öğrenin.
- **Tartışma:** Öğrenciler 2 gruba ayrılınsın. Her grup, Orion'u eğitmekle görevlendirilen Harini'nin, "Düşman zihinlerde yaratılındır, kim kimi dilerse düşman odur!" sözünü ve devamında Orion'un, "Öldürmek midir kahramanlık?" sorusuyla ortaya çıkan "düşmanlık" kavramını ve "öldürmek-kahramanlık" ilişkisini felsefi olarak kendi arasında tartışsın. Gruplar vardıkları sonuçları paylaşsın ve kavramlarla ilgili ortak bir görüş metni oluşturulsun.